

Zondag 06 december 1914 – ochtendeditie

Verzet van Belgische geïnterneerden.

Men deelt aan de Nieuwe Courant mee, dat de heer Troelstra, naar aanleiding van het gebeurde te Zeist, de minister van oorlog zou aangeboden hebben, samen met de socialistische Belgische volksvertegenwoordiger Camille Huysmans naar het interneringskamp te Zeist te gaan; deze laatste zou dan zijn landgenoten daar toespreken en trachten hen tot rede te brengen. De minister zou evenwel het aanbod hebben afgewezen en verklaard zelf voornemens te zijn strenge maatregelen te nemen om de orde in de kampen te handhaven.

Belgische vluchtelingen.

Te Vlissingen zijn 21 tyfusgevallen onder de Belgische vluchtelingen. De lijdens zijn ondergebracht in een aparte ziekenloods voor besmettelijke zieken. De tyfus blijkt ontstaan, doordat de vluchtelingen, die nog over enkele eigen middelen beschikken, zelf woningen huurden en ze in veel te groten getale betrokken.

De inspecteur van het woningtoezicht, jhr. De Graeff, die van de volksgezondheid, dr. Oosterbaan, en de gedelegeerd regeringscommissaris, de heer Snoeck Henkemans, gaan maandag of dinsdag naar Vlissingen tot het instellen van een onderzoek. Alle woningen, waarin teveel mensen zijn, zullen, zoveel als nodig, worden ontruimd.

De volgende week komen twee grote barakken in gereedheid van 50 bij 13 meter. Hierin worden de mensen, na ontsmet te zijn en nieuwe kleren te hebben gekregen, ondergebracht.

Hollands-Belgische school.

Gistermiddag is de Hollands-Belgische school, l'École hollando-belge, op de Koningin Emmakade (n° 80, Hoek Weimarstraat) geopend.

Behalve de leerlingen en hun ouders, waren bij de eenvoudige plechtigheid, waarmee dit geschiedde, Belgische en Nederlandse overheidspersonen en pedagogen tegenwoordig.

In het schoollokaal hingen de portretten van het Belgische koningspaar en daartussen dat van onze koningin, geflankeerd door een paar oranje-vaantjes. Belgische vlaggen waren, blijkbaar wegens de onzijdigheid, weggelaten.

Tal van hartelijke redevoeringen werden uitgesproken.

De wethouder van onderwijs, de heer Verbraek, dankte voor de aan de autoriteiten door de Belgische sprekers gebrachte hulde en sprak, in tegenstelling met wat gewoonlijk bij een openingsplechtigheid geschiedt, de wens uit, dat deze school slechts kort zal behoeven te bestaan.

Het Belgische kamerlid Terwagne bracht, namen het hele Belgische volk, aan de Nederlanders dank voor hun gastvrije hulp, ook in hetgeen de Belgen op zo hoge prijs stellen: het onderwijs.

De Heer Dupont, de voorzitter van het Belgische comité, richtte zich in zijn rede ook tot de kinderen en zegde hun dat er twee dingen zijn, die zij nooit mogen vergeten: ten eerste de gastvrijheid, in dit land ondervonden en de dankbaarheid aan dit land, ten tweede, want daarop zal de opvoeding van de komende geslachten in België voortaan zijn gegrondvest, de haat tegen het verraad en de huichelarij, tegen de schending van het gegeven woord, tegen de wreedheid jegens zwakken, tegen de ruwe begeerte.

Donderende en langdurige toejuichingen volgden op die woorden.

De kinderen zongen tenslotte een paar strofen van het Belgische volkslied.

De Duitsers in Frankrijk en België.

Londen, 5 december. Volgens de ooggetuige in het Engelse hoofdkwartier is het bij de krijgsverrichtingen treffend, dat de Duitsers hun tactiek geheel gewijzigd hebben. Zij hebben hun vruchteloze frontaanvallen, die hun grote verliezen berokkenden, opgegeven en naderen nu de bondgenoten door zich door de grond heen te graven, recht op de loopgraven aan. De laatste kleine afstand leggen zij af in een regen van granaten, die zij in geweldige hoeveelheden gebruiken. De bondgenoten blijken echter niet minder vernuftig te zijn dan de Duitsers en doen deze tactiek teniet. Enige onlangs gevangen genomen Duitse officieren erkenden de vergissing van de Duitse strategie en zegden, dat zij de toekomst donker inzagen. Er zijn echter geen aanwijzingen, dat dit inzicht bij de vijand algemeen is.

Berlijn, 5 december. Over Genève wordt aan het Berliner Tageblatt gemeld: De militaire toestand wordt door de Franse bladen in die zin beoordeeld, dat men staat voor grote gebeurtenissen over het gehele front. De Duitsers schijnen ondanks alle moeilijkheden hun operaties tegen de kuststreek te willen voortzetten. Van alle zijden ingekomen berichten bevestigen de zendingen van grote versterkingen en samentrekking van sterke troepenmachten ten zuiden van Oostende.

Tegenspraak.

Brussel, 5 december. De Nieuwe Rotterdamsche Courant van 26 november heeft gewag gemaakt van een onderhoud van Berryer, de Belgische minister van binnenlandse zaken, met een

vertegenwoordiger der Indépendance Belge, waarin wordt gezegd dat het Duitse bestuur in Brussel 10 frank heeft geheven van elke zak meel, door het Comité national de Secours ingevoerd.

Daartegenover wordt uitdrukkelijk verklaard, dat vanwege de Duitse regering volstrekt geen heffing op deze waren is geschied, zodat dit bericht volslagen onjuist moet worden genoemd.

Amsterdam – Belgische ambtenaren.

De betalingen van salarissen en traktementen over oktober en november voor het uitgeweken Belgisch personeel van spoorwegen, posteries en telegrafen, zullen aanvang nemen, voor Rotterdam en omstreken, op maandag 7 december, 's namiddags, ter halte van Rotterdam Feyenoord, Roentgenstraat, alhier.

Militaire beschouwingen.

Van militaire zijde schrijft men ons:

De openbaarmaking van het jongste rapport van generaal French geeft ons, al is het oppervlakkig, weer enig nader inzicht in de operaties, die in de tweede helft van de maand oktober nabij de Frans-Belgische grens verricht werden.

Leest men het rapport gewoon door, dan is het verband tussen de verschillende gebeurtenissen, door de eigenaardige groepering van de feiten niet gemakkelijk te vinden; een nadere bestudering is daartoe nodig.

Zulk een nadere beschouwing leek ons echter alleszins de moeite waard, daar het rapport door vele tot nu toe niet bekende gegevens meer licht geeft over wat generaal French noemt: De slag van Ieper-Armentières.

Men moet daarbij echter niet uit het oog verliezen, dat een volkomen juiste beoordeling van de wederzijdse verrichtingen niet wel mogelijk is, omdat de beweegredenen van de handelingen van de tegenstanders en de sterkte en groepering van zijn strijdkrachten op dit deel van het oorlogsterrein ons grotendeels verborgen blijven.

Het rapport toch is een verslag van de verrichtingen der Engelse legerafdelingen en de Belgische en Franse strijdkrachten worden slechts terloops vermeld, voor zover hun bewegingen in onmiddellijk verband staan met de Engelse operaties. We zullen ons dan ook noodgedwongen bij de beschrijving van die operaties voornamelijk bepalen tot de Engelse troepen.

De Engelse legermacht, die begin oktober nog aan de Aisne streed, bestond uit drie legerkorpsen en twee cavaleriedivisies. Elk legerkorps was samengesteld uit twee divisies; het I^e legerkorps werd aangevoerd door generaal Sir Douglas Haig, het IIe door door generaal Sir Smith-Dorien en het IIIe door generaal Pulteney.

Buitendien opereerde nog in België bij Gent en Antwerpen een IVe korps, samengesteld uit de 7^e divisie en de 3^e cavaleriedivisie, hetwelk vermoedelijk bij Oostende was geland en dat onder luitenant-generaal Sir Henry Rawlinson een zelfstandig geheel vormde. Na de val van Antwerpen en de terugtocht van de Belgisch-Engelse strijdkrachten aldaar, werd ook dit korps onder de bevelen van generaal French gesteld, daar zijn operaties toen in onmiddellijk verband met die der overige Engelse strijdkrachten moesten worden gebracht, zoals we nader zullen zien.

De 13e oktober en volgende dagen was het doel van de commandant van het IIe Engelse korps om Veurne te bereiken en zodoende rechterflank en rug van de bij La Bassée staande vijand te bedreigen, doch hij stuitte hier op heftige tegenstand van vier Duitse

cavaleriedivisies, gesteund door jagerbataljons en een deel van het 14e legerkorps, welke afdelingen door die tegenweer de tijd gaven aan meerdere Duitse strijdkrachten om naar de bedreigde vleugel op te rukken.

De 16^e oktober was in België de terugtrekkende beweging van de aldaar opererende strijdkrachten zover gevorderd, dat hun operaties in nauw verband kwamen met die van de overige Engelse strijdkrachten. Oorspronkelijk was het plan dat het van Gent komende IVe Engelse korps aan de omvatting van de Duitse noordelijke vleugel zou deelnemen. De aandacht werd echter in andere richting getrokken en de strijd trad een nieuwe fase in.

Daarover een volgende keer.

Aan de IJzer.

Een der oorlogscorrespondenten van de Tijd seint:

Ofschoon aan de IJzer wel enige frontverandering heeft plaats gegrepen, is deze niet het gevolg van het vuur der geweren en kanonnen aan de zijde der bondgenoten. De Duitsers zijn aan de IJzerlinie op de meeste plaatsen van 200 m tot 2 km achteruit gegaan, maar uitsluitend om sterkere stellingen in te nemen, daar ook het niet-overstroomde terrein bij de rivier zeer ongezond werd voor de soldaten, en de drassige bodem een goede artilleriesectie ten zeerste bemoeilijkte. In verband met deze achterwaartse beweging zijn enkele kleine dorpen door de bevolking ontruimd, daar die nu in de vuurlinie gekomen zijn. Een en ander is tot de bevolking in de verschillende plaatsen van België doorgedrongen, en heeft allerlei geruchten doen ontstaan over een nederlaag der Duitsers. Dat die achterwaartse beweging echter als zodanig moet worden opgevat, is met de toestand en de taaie vasthoudendheid der Duitse troepen in

strijd. Trouwens, de onderwaterzetting van het land heeft ook de bewegingen der bondgenoten grotelijks geschaad.

Toen de Duitsers hun nieuwe stellingen gingen betrekken, vrijdag en zaterdag der vorige week, hebben de granaten der bondgenoten grote slachtingen in de gelederen der Duitsers aangericht, en lange treinen met gewonden zijn nadien vanuit Torhout over Brugge en vandaar in oostelijke richting vertrokken.

Dinsdag hadden de Duitsers hun nieuwe stellingen betrokken en openden toen het vuur op de bondgenoten. Het artillerieduel, toen begonnen, wordt sindsdien met slechts kleine tussenpozen voortgezet, en zelfs 's avonds en 's nachts zwijgen de vuurmonden niet, maar verrichten hun vernietigend werk, nadat door lichtbommen het terrein verkend is.

Een andere correspondent van hetzelfde blad seint:

De overstroomde strook is een verdediging en een beletsel tevens voor beide partijen. Het water toch belet de legers grote troepenmachten in korte tijd aan de overkant te brengen. Het moet dus blijven bij betrekkelijk kleine troepen. Wanneer men zulks doet, loopt de aanvallende partij alle kans, dat die troepen door de overmacht van de andere verpletterd worden of in de IJzer worden gedreven. Hieruit is dus te begrijpen het uitblijven van een beslissend feit. Doch m.i. zullen de bondgenoten pogen om aan de kust ter hoogte van De Panne en Oostende te landen, en van daar uit de Duitsers en Oostenrijkers aan te vallen. Een beslissing of een strijd met grote gevolgen verwacht ik beslist niet vóór Kerstmis. Bovendien zijn de wegen aan beide kanten zo bitter slecht, dat reeds de levensmiddelenvoorziening alle moeite kost. Zware camions (vrachtwagens) hebben moeite met 4 paarden en meer om de weg te volgen; ondanks dat konden de lieden elke dag de weg verharderen.

De auto's rijden bij het uitwijken in de modder en vele raken daarbij defect. Dan ook neemt de gezondheidstoestand aan beide zijden af.

In Oostende komen, naar aan de Tijd wordt geseind, in het geheel geen gewonden meer aan, allen worden van het slagveld ineens doorgestuurd naar Duitsland, zodat alleen Brugge de tragische treinenstoeten ziet passeren.

Als het echter in Oostende donker begint te worden, moeten de burgers in hun woningen blijven, en in de nacht komen dan grote transporten binnen. Deze transporten brengen uitsluitend doden aan, die in diepe en lange rijen begraven worden in de duinen naast het militaire hospitaal. Het terrein aldaar mag nooit door een burger betreden worden, en wie het toch waagt in de nabijheid te naderen, wordt zonder proces 14 dagen in de gevangenis gezet.

Nadat in het begin der week een deel van de bezetting naar Zeebrugge en Heist vertrokken is, bevinden zich in Oostende nog maar 3000 man als vaste bezettingstroepen. De toestand in de stad is er al even benard als in andere plaatsen. De levensmiddelen zijn schaars en de brandstoffen verbruikt.

Wat de mogelijke actie der onderzeeboten uit Zeebrugge betreft, er is gesproken over een defect aan het mechanisme der sluisen. Dit is echter niet juist. Feit is, dat de ontplofte mijnen aan het havenhoofd grote schade berokkend hebben en men nog steeds bezig is aan de herstellingen.

Het grootste nadeel voor de Duitsers is de voortdurende aanslibbing van de zeebodem, waardoor de haven voor een deel onbruikbaar wordt. In vredestijd werkten er dag en nacht baggermachines, wat absoluut nodig was, maar de Belgen hebben deze machines bijtijds

vernietigd. De primitieve wijze, waarop de Duitsers nu daarin trachten te voorzien, heeft weinig resultaat.

Een ambtelijke kennisgeving uit Berlijn zegt, ten gevolge op het bericht, dat de Maas van de Rijn tot Namen van de 22^e november af bevaarbaar zou zijn, dat het herstellings- en opruimingswerk op de Maas wel goed opschiet, zodat de rivier weer als bevaarbaar kan aangemerkt worden, maar voor een volledig herstel van het opruimingswerk, moet er echter voorlopig van hervatting van de algemene scheepvaart worden afgezien.

Generaal von Bissing, de nieuwe gouverneur-generaal van België, heeft te Brussel zijn ambt aanvaard.

Uit België.

Men schrijft ons uit Koewacht.

Vrijdag is de gehele grens langs deze gemeente door Duitse soldaten met ijzerdraad en paalwerk afgerasterd. Niets mag meer uit België zonder toestemming van het Duits bestuur. Paarden, rijtuigen en rijwielen mogen in 't geheel niet meer naar Nederland. Volle wagens met pulp van Nederlandse landbouwers, die van de suikerfabriek van Moerbeke kwamen, werden na veel moeite vrijdag nog doorgelaten. De volgende dagen mag geen pulp meer gehaald worden. Alle verkeer met België is gestaakt.

Men meldt ons uit Maastricht:

De 17 krijgsgevangenen uit Visé, die dezer dagen uit Münsterlager zijn teruggekomen, vertellen, dat zij in het begin zeer slecht geherbergd waren en het eten er beslist onvoldoende was. Naderhand zijn ze naar andere barakken overgebracht en kreeg ieder een matras en twee dekens. Het brood was goed, de soep slecht,

maar de hoeveelheden veel te klein, zodat ze in de kantine van het geld, dat ze zelf nog hadden, hun rantsoen moesten aanvullen.

Van al de kleren en het geld, door hun families en kennissen soms met moeite bij elkaar gebracht, hebben ze nooit iets ontvangen. Wel moesten ze een reçu tekenen, dat het geld was aangekomen.

Alleen de mannen boven 65 en onder 17 jaar zijn vrijgelaten. Ze zijn 's nachts uit Münsterlager vertrokken en naar Luik gebracht, waar één zich dadelijk naar zijn familie begaf, de anderen naar de Kommandantur gingen. Daar zorgde men, dat ze goed te eten kregen en toen konden ze een goed heenkomen zoeken. Passierscheine om buiten het land te gaan, kregen ze niet. Ihr seid bescheinigt, zegde men hen, wijzend op de met witte verf geschilderde woorden: Kriegsgefangener Münsterlager, die ze nu aan 2 kanten op hun goed hadden. Zo zijn ze dan in ons land gekomen.

In een rapport van generaal-majoor Paris, de bevelhebber van de Engelse marinedivisie, die in Antwerpen is geweest, lezen wij dat de 8^e oktober bleek, dat de Belgen de forten niet langer konden houden. Om half zes besloot hij, om een ramp voor de divisie te voorkomen, bij donker af te trekken. Generaal de Guise, de Belgische bevelhebber, was het geheel eens. Hij gaf bevel, dat wegen en bruggen voor de Engelse terugtocht ontruimd moesten worden. De terugtocht begon omtrent half acht en was zeer moeilijk. De Duitsers waren in grote sterkte in de buurt gemeld. Daarom moest er een omweg van 24 km noordwaarts worden gemaakt.

“Alle wegen waren vol Belgische troepen, vluchtelingen, kudde vee en allerlei soorten voertuigen, zodat het onmogelijk was onderling verband te houden. Ten dele om die reden, ten dele uit vermoeden en ten dele om nog onverklaarde redenen dwaalde een groot aantal

van de 1e vlootbrigade af en werden ... in Nederland gevangen of geïnterneerd.”

De hele nacht, van 8 op 9 oktober, doortrekkend, kwamen een bataljon van de 1e brigade, de 2e brigade en de Koninklijke marinebrigade, min één bataljon, te Sint Gillis Waas, gingen daar op de trein en konden ongestoord weggkomen.

Maarschalk French heeft in een telegram aan de minister van marine de houding van de marinedivisie geprezen. Ofschoon haar optreden de vesting Antwerpen niet heeft kunnen redden. Het heeft de vijand aanmerkelijke tijd opgehouden en de Belgische bezetting mee in staat gesteld om af te trekken onder omstandigheden, die reorganisatie tot volle gevechtswaarde mogelijk hebben gemaakt. Ook is daardoor de vernietiging van oorlogsmaterieel en munitie, die anders in handen der Duitsers zou zijn gevallen, mogelijk geworden.

French brengt voorts hulde aan de Belgische troepen, die aan de IJzer de bondgenoten zo krachtig hebben gesteund.

Voor de kakifabrikanten in Engeland is het een gouden tijd. De fabrieken kunnen het werk niet af, en telkens worden er nieuwe machines opgesteld. Een soldaat te velde heeft twee pakken nodig, en elke maand een nieuw. Ruim een miljoen zijn er al gekleed en voor een tweede miljoen moet worden gezorgd. Elk pak heeft drie yards (0,90 m) kaki nodig, elke jas evenveel. Er moet dus kaki bij de miljoenen yards worden geweven. Nacht en dag en zeven dagen in de week wordt er doorgewerkt. En niet alleen het Engelse leger moet voorzien worden, ook het Belgische, ook het Franse en het Russische bestelt kaki in Engeland.